

Sygn. akt II C 396/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Gawlik

--	--

Protokolant: Tomasz Bałys

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2015 roku w Rybniku

sprawy z powództwa A. A. i M. A.

przeciwko M. B.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 75.328,97 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych trzysta dwadzieścia osiem złotych 97/100) z ustawowo należnymi odsetkami od pierwszego lipca 2014 roku;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 5.375,50 zł (pięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt pięć złotych 50/100) tytułem kosztów postępowania, w tym kwota 3.634 zł (trzy tysiące sześćset trzydzieści cztery złote) stanowi zwrot kosztów zastępstwa procesowego;
- nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 2.025 zł (dwa tysiące dwadzieścia pięć złotych) tytułem reszty opłaty od pozwu.

Sygn. akt II C 396/14

UZASADNIENIE

Powodowie M. A. i A. A. wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na ich rzecz kwoty 81.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1.07.2014 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania. W uzasadnieniu pozwu podali, że w dniu 19.11.2010 r. zaciągnęli kredyt hipoteczny w banku (...) S.A. Oddział I w W. Śl. na kwotę 85.000 zł, który zobowiązani byli ubezpieczyć kwotą 2.762,50 zł. Cała kwota kredytu pobranego przez powodów przekazana została w formie pożyczki pozwanemu M. B., by ten spłacił swoje liczne zadłużenia z tytułu kredytów, pożyczek, niespłaconych kart kredytowych oraz zadłużenia w ZUS. Powodowie zgodzili się na udzielenie pozwanemu w tej formie pożyczki z bezpośrednią spłatą jego zobowiązań, z uwagi na fakt, że jest on ich zięciem. Po otrzymaniu kredytu, bezpośrednio ze swojego konta spłacili wszystkie zobowiązania pozwanego na łączną kwotę 84.118,38 zł, przy czym ich świadczenie nie było świadczeniem bezzwrotnym wobec pozwanego. Strony ustaliły bowiem, że pozwany będzie regularnie spłacał raty kredytu zaciągniętego przez powodów, do czego zobowiązał się i tak też czynił do maja 2014 r. Regulował raty kredytu hipotecznego według harmonogramu spłat, a od czerwca 2014 r. zaprzestał spłacania kredytu. Pismem z dnia 18.06.2014 r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty pozostałej nieuiszczonej kwoty pożyczki w wysokości

81.000 zł ostatecznie do dnia 30 czerwca 2014 roku, jednakże wezwanie nie odniosło skutku. Do tego czasu pozwany spłacił jedynie niecałe 6.000 zł kredytu pobranego dla niego przez powodów, a tym samym pozostała do zapłaty na ich rzecz jeszcze kwota 81.000 zł. Żądanie odsetek od 1 lipca 2014 r. uzasadnione jest terminem wskazanym w wezwaniu powodów jako ostateczny termin do zwrotu pożyczki.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. Zarzucił, że w myśl art. 720 § 2 k.c. umowa pożyczki, która przenosi wartość 500 zł winna być stwierdzona pismem, przy czym zgodnie z przepisem art. 74 § 1 k.c. zastrzeżenie w formie pisemnej bez rygору nieważności ma ten skutek, że w razie nie zachowania zastrzeżonej formy nie jest dopuszczalny w sporze dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności prawnej. Pozwany przyznał, że zaciągnął od powodów pożyczkę, ale na innych warunkach i w innych okolicznościach, niż twierdzą powodowie. Nie otrzymał od nich środków pieniężnych w kwocie 87.000 zł lecz w kwocie 82.318,38 zł. Wynika to również z dowodów wpłat i potwierdzeń przelewów bankowych załączonych przez powodów jako dowody. Zaprzeczył, jakoby otrzymał od powodów kwotę 1800 zł, która wynika z potwierdzenia wypłaty z 28.12.2010 r. dokonanej przez powódkę M. A. z jej własnego rachunku. Nie otrzymał też pozwany od powodów tytułem pożyczki kwoty 2.762,50 zł, ani też kwota ta nie została przelana na jego rachunek bankowy. Zaprzeczył nadto pozwany, jakoby umówił się z powodami na takie warunki pożyczki, które odzwierciedlały warunki pożyczki hipotecznej zaciągniętej przez powodów w banku (...) SA. Podniósł, że powodowie postanowili pomóc finansowo jemu i jego żonie T. B. w taki sposób, że udzielił im pożyczki, która miała zostać przeznaczona na spłatę zobowiązań pozwanego, aby córka i zięć mogli bez obciążeń finansowych uregulować swoje sprawy i wyremontować swoje mieszkanie. Pozwany z żoną miał spłacić otrzymaną kwotę w ratach w wysokości ustalonej na ok. 800 zł miesięcznie, gdyż takie były jego możliwości finansowe, i to bez odsetek, a w przyszłości razem z małżonką miał rozliczyć udzieloną im pożyczkę nakładami, które zamierzali poczynić na nieruchomości powodów. Wszystkimi ustaleniami co do pożyczki zajmowała się żona pozwanego – córka powodów. Małżonkowie B. nie mieli wiedzy, że środki pieniężne przekazane im przez powodów pochodziły z zaciągniętej przez nich w banku pożyczki hipotecznej. Dowiedzieli się o tym po fakcie, gdy środki zostały im przekazane. Wcześniej pozostawali w przekonaniu, że powodowie są w posiadaniu własnych środków pieniężnych, zwłaszcza, że przed udzieleniem pożyczki nie informowali ich o załatwianiu pożyczki hipotecznej w banku, ani też o swojej sytuacji finansowej. Pozwany nigdy nie skorzystałby z pomocy powodów, gdyby był przez nich zobowiązany do spłaty pożyczki oprocentowanej i ponoszenia dodatkowych kosztów z nią związanych. Podniósł, że tytułem zwrotu pożyczki przekazał powodom, w 42 ratach płatnych przelewem bankowym na rachunek powódki, łącznie kwotę 33.276 zł, na dowód czego przedłożył 15 potwierdzeń przelewów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany M. B. jest zięciem powodów. Razem z żoną, a ich córką oraz trojgiem dzieci zamieszkiwał na piętrze domu powodów.

Bezspornym jest, że pozwany miał problemy finansowe, nieuregulowane zobowiązania; oboje z żoną zaciągali pożyczki, posiadali debet na kartach płatniczych. Pozwany miał zadłużenie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, który wypłacał mu rentę rodzinną pod warunkiem, że pozwany będzie kontynuował naukę. Pobierał więc rentę, zapisał się do szkoły, ale do niej nie uczęszczał, czuł się bowiem zobowiązany w tym czasie podjąć pracę zawodową celem zapewnienia swojej rodzinie środków utrzymania. Wskutek powyższego, ZUS zażądał zwrotu bezpodstawnie pobranej przez pozwanego renty, a szkoła, do której był zapisany zażądała zwrotu opłaty, od której byłby zwolniony, gdyby uczęszczał na zajęcia. Nadto pozwany posiadał kredyt w (...) w wysokości około 21.000 zł, kredyt odnawialny w wysokości około 10.000 zł. ZUS-owi był winien około 25.000 zł, karty płatnicze były zadłużone na około 2000 zł, opłaty abonamentowe ERY na około 2000 zł, a dług u swojej siostry zaciągnął na kwotę 7.000 zł. Łącznie zatem, wspólnie z żoną pozwany miał zadłużenie na kwotę około 85.000 zł. W czasie, gdy razem z żoną zestawiał swoje aktywa i pasywa, jako prognozowane wydatki podawali również A. -1000 zł, (...) - 1000 zł, szkoła -800 zł, wczasy -1500 zł (łącznie 4.300 zł), nadto mieli do spłaty 3 chwilówki na łączną kwotę 3.900 zł. Łącznie ich zadłużenia wynosiły 93.200 zł, a najbliższe dla tego czasu przewidziane aktywa wynosiły 12.400 zł, w tym: „Barbórka” 2000 zł, 14-tka 2000 zł, „becikowe” 1000 zł, węgiel 2000 zł, zwrot podatku 2000 zł. Z powyższego zestawienia sporządzonego ręką żony pozwanego

(k. 136) wynika, że ich prognozowane wydatki i zobowiązania były nie pokryte do kwoty ponad 80.000 zł. Co do niektórych zobowiązań, wobec pozwanego wszczęte zostały postępowania egzekucyjne. Wspólnie z żoną rozeznawał zatem możliwość pobrania kredytu konsolidacyjnego, który pozwoliłby im na kompleksowe spłacenie zobowiązań i płacenie jednego, skonsolidowanego kredytu. W banku małżonkowie uzyskali informację, że nie posiadają zdolności kredytowej wobec wielości wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Żona pozwanego rozmawiała ze swoimi rodzicami – powodami, na temat możliwości udzielenia im przez nich pożyczki. Rozmawiała również z ciotką – siostrą swojej matki I. W., prosząc ją o wstawiennictwo u rodziców, by ci udzielili im pożyczki chociażby przez zaciągnięcie na swoje nazwisko kredytu bankowego. Siostra powódki przekazała tę rozmowę powódce wstawiając się za pozwanym i jego żoną wobec przedstawionej jej ich trudnej sytuacji finansowej, sama też zasięgała w banku informacji na temat warunków zaciągnięcia pożyczki hipotecznej. Świadek na prośbę stron podjęła się rozeznania możliwości udzielenia pomocy pozwanemu i siostrzenicy, a „ T. prosiła ją, by przekonała jej rodziców, by wzięli kredyt „(k.127, 01:037:43).

Żona pozwanego jest jedynaczką. Jej rodzice – powodowie, kilka lat wcześniej zakupili dom, w którym strony mieszkały i na ten cel powodowie zaciągnęli pożyczkę hipoteczną. Dom wymagał remontu dachu, co również zostało sfinansowane z kredytu hipotecznego. Powodowie nie mieli zatem wolnych własnych środków, którymi mogliby wspomóc córkę i jej męża. Chcąc jednakże udzielić im realnej pomocy, zwłaszcza pozwanemu, w uregulowaniu jego spraw wobec szkoły i ZUS, zdecydowali się zaciągnąć pożyczkę bankową i przekazać ją w formie pożyczki zięciowi i córce, a ci mieli spłacać udzieloną im w ten sposób pożyczkę w ratach odpowiadających ratom pożyczki hipotecznej pobranej przez powodów w wysokości do 800 zł miesięcznie, co odpowiadało przedstawionym przez pozwanego teściom jego możliwościom płatniczym. Powodowie mieli pretensje do zięcia za jego niefrasobliwe postępowanie tak w przeszłości jak i obecnie, za nadużywanie alkoholu w sytuacji, gdy był on jedynym żywicielem rodziny jaką założył. Dochodziło między nimi do nieporozumień, wskutek czego pozwany z żoną i dziećmi wyprowadził się od teściów, wynajął dom, w którym zamieszkali, a równocześnie przestał spłacać raty pożyczki udzielonej mu przez powodów.

Pożyczkę tę, co jest bezsporne między stronami, spłacali stycznia 2011 r. do maja 2014 r. W okresie od lutego 2011 roku do sierpnia 2011 roku pozwany spłacał pożyczkę w ratach po 720 zł (7 x 720 zł = 5.040 zł) . W okresie od września 2011 roku do lutego 2014 roku w ratach po 798 zł (30 x 798 zł = 23.940 zł), w okresie od marca 2014 r. do maja 2014 roku – w ratach po 790 zł (3 x 790 zł = 2.370 zł). Łącznie wpłacił 31.350 zł. Według powodów jest to kwota większa o jedną ratę (720 zł za styczeń 2011 r.?), zatem jest to łączna kwota 32.148 zł (k.97).

Pozwany zaprzestał płacenia rat od czerwca 2014 r. , a wówczas saldo kredytu zaciągniętego przez powodów w celu udzielenia pożyczki pozwanemu i jego żonie wynosiło 80.742,57 zł.

Sąd ustalił, że pozwany i jego żona sami zamierzali zaciągnąć pożyczkę hipoteczną celem skonsolidowania swoich zadłużeń, do czego nie doszło z uwagi na stwierdzenie przez banki, że nie posiadają zdolności kredytowej. Ostatecznie więc powodowie na prośbę siostry powódki I. W., która wstawiła się za pozwanym i jego żoną oraz po rozmowie za swoją córką a żoną pozwanego, zaciągnęli pożyczkę hipoteczną, aby pomóc im w uzyskaniu płynności finansowej.

Sąd ustalił, że pozwany i jego żona mieli pełną świadomość zakresu swojej odpowiedzialności finansowej wobec osób trzecich, a zatem przystali na zaciągnięcie u powodów pożyczki pochodzącej z zaciągniętej przez nich pożyczki hipotecznej. Mieli pełną świadomość zakresu swojej odpowiedzialności finansowej wobec powodów, a co najmniej przy dołożeniu minimalnej staranności w załatwianiu swoich spraw, mogli w sposób konkretny dowiedzieć się, skąd pochodzą pieniądze udzielone im jako pożyczka i na jakich realnie warunkach mają ją spłacać powodom.

W rzeczywistości, spłacenie zobowiązań pozwanego i jego żony kosztem pożyczki hipotecznej pobranej przez powodów, pozwoliło mu uzyskać jedno źródło zobowiązania, które skonsolidowało ich zadłużenie z tytułu należności głównych ale też z tytułu odsetek od tychże zobowiązań. Jakkolwiek powodowie wykazali, że pozwany przekazał im tytułem spłat rat pożyczki kwotę 32.148 zł (k. 97), to oczywistym jest, że w powyższej sytuacji, kwota ta stanowiła zarówno spłatę rat kapitału pożyczki zaciągniętej przez powodów jak i naliczonych od niej odsetek (malejące). Z powyższej kwoty - 22.925,61 zł za czas do maja 2014 roku , stanowiły odsetki od pobranej przez powodów pożyczki. Oczywistym jest, że gdyby pozwanemu i jego żonie powodowie nie udzielili pożyczki, to pozwany i jego

żona pozostałaby z poprzednimi zobowiązaniami, od których również zobowiązani byłiby płacić odsetki ale też koszty egzekucji. W tej sytuacji, na dzień zaprzestania przez pozwanego płacenia rat pożyczki, saldo pożyczki pobranej przez powodów wyniosło 80.508,59 zł (k. 112).

Sąd ustalił, że powodowie zaciągając pożyczkę bankową w dniu 19.11.2010 r. na kwotę 85.000 zł zmuszeni byli ubezpieczyć ją, co stanowiło dodatkową opłatę w wysokości 2.762,50 zł wliczoną do rat kapitałowych. Pobraną pożyczkę rozdysponowali w znaczącej części na potrzeby pozwanego i jego żony, w ten sposób, że:

- w dniu 27.12.2010 r. przelali na konto pozwanego kwotę 1.000 zł (k. 16)
- w dniu 27.12.2010 r. powódka przelała na rachunek pozwanego kwotę 15.501,80 zł tytułem spłat jego należności z kredytu (...) (k. 18)
- w dniu 27.12.2010 r. powódka przelała na konto pozwanego kwotę 27.791,87 zł tytułem całkowitej spłaty zaciągniętego przez niego kredytu (k. 20)
- w dniu 10.12.2010 r. powódka przelała na rachunek pozwanego kwotę 10.795,91 zł tytułem spłaty zaciągniętego przez niego kredytu odnawialnego (k. 22)
- przelewem z dnia 27.12.2010 r. powodowie przekazali pozwanemu kwotę 1000 zł (k. 24)
- w dniu 28.12.2010 r. powódka wypłaciła ze swojego rachunku kwotę 1800 zł, którą przekazała pozwanemu na spłatę jego zobowiązań (k. 17)
- w dniu 28.12.2010 r. powódka przelała na rachunek pozwanego kwotę 4.788, 32 zł tytułem spłaty kredytu (k. 19)
- w dniu 2.01.2011 r. powodowie przelali na konto pozwanego kwotę 1.300 zł tytułem „ostatni raz” (k. 25)
- przelewem z dnia 22.02.2011 r. powodowie przelali na konto (...) Oddział R. kwotę 18.498,73 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych świadczeń rentowych przez pozwanego (k. 26)

Łącznie zatem powodowie przekazali pozwanemu tytułem udzielonej mu pożyczki kwotę 82.476,63 zł.

Jakkolwiek kwota 1800 zł nie znalazła wprost przełożenia na zapłatę konkretnego zobowiązania pozwanego, to z zeznań jego samego, jego żony i powodów wynika, że część zobowiązań pozwany uregulował w ten sposób, że otrzymał od powódki pieniądze na ten cel i miał jej rozliczyć tę kwotę dokumentami zapłaty swoich zobowiązań. Dlatego też Sąd nie uznał jako otrzymanych przez pozwanego od powodów kwot : 658,75 zł (k. 21) i 983 zł (k. 23) ustalając, że są to zobowiązania, które pozwany uregulował z otrzymanej kwoty 1800 zł, a nie ponad tę kwotę, czego powodowie nie wykazali.

Powodowie zacięgnęli pożyczkę hipoteczną w wysokości 85.000 zł, by przekazać ją pozwanemu , zmuszeni byli przy tym opłacić ubezpieczenie pożyczki kwotą 2.762,50 zł.

Wykazali, że przekazali pozwanemu tytułem pożyczki kwotę 82.476,63 zł, zatem z pobranej przez siebie pożyczki przekazali 97 % jej wartości pozwanemu.

Za czas spłat rat pożyczki przez pozwanego wysokość odsetek od pożyczki pobranej przez powodów wyniosła 22.925,61 zł, zatem pozwanego obciążają one do wysokości 97 %, tj. do kwoty 22.237,84 zł.

Skoro według powodów pozwany wpłacił na ich rachunek tytułem spłaty pożyczki kwotę 32.148 zł, z czego 22.237,84 zł zarachować należy na należne za ten czas odsetki od pożyczki hipotecznej, to uznać należy, że różnica tych kwot ,stanowi wysokość spłaconej przez pozwanego pożyczki, a jest to kwota 9.910,16 zł.

I dalej, skoro powodowie pożyczyci pozwanemu kwotę 82.476,63 zł , a ten spłacił z tej kwoty 9.910,16 zł, to w dalszym ciągu winien jest powodom kwotę 72.566.47 zł plus opłatę za ubezpieczenie kredytu, którego powodowie nie zaciągnęliby sami - 2.762,50 , czyli 75.328,87 zł z ustawowo należnymi odsetkami od daty wymagalności zobowiązania tj. ,od następnego dnia po dniu wyznaczonym przez powodów dla ostatecznego zwrotu pożyczki (art. 481 k.c.). dalej idące żądanie pozwu Sąd uznał za niewykazane i oddalił powództwo w tej części.

Powyższe ustalenia Sąd poczynił w oparciu o dowody z dokumentu umowy pożyczki zaciągniętej przez powodów, harmonogramu jej spłat, dokumentu przelewu przez bank na konto powodów kwoty pożyczki powiększonej o kwotę jej ubezpieczenia , dowodów przelewów środków na rachunek pozwanego oraz dowodów wypłat środków dla pozwanego przez powódkę w okolicznościach sprawy, z wezwania powodów skierowanego do pozwanego o zwrot reszty niespłaconej pożyczki do dnia 30 czerwca 2014 r., z zeznań świadków T. B. (k.126) i I. W. (k.127) oraz stron. Sąd nie dał wiary zeznaniom św. T. B. i pozwanego, jakoby nie wiedzieli o pochodzeniu środków przekazanych im tytułem pożyczki, albowiem pozostają one w jawnej sprzeczności z okolicznościami , w jakich doszło do zawarcia umowy pożyczki, sytuacji finansowej pozwanego wówczas, jego niefrasobliwości przy załatwianiu swoich spraw finansowych, nieliczeniu się z obowiązkiem spłaty bezpodstawnie pobranych aktywów (renta rodzinna, zapisanie się do szkoły, do której nie uczęszczał).Zeznania świadka i pozwanego pozostają w sprzeczności z zeznaniami św. i. W., której zeznania są przejrzyste, logiczne , spójne, wiarygodne.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi 500 zł powinna być stwierdzona pismem, co ma znaczenie dla celów dowodowych. Istotą zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki jest zatem przeniesienie własności przedmiotu pożyczki z pożyczkodawcy na pożyczkobiorcę i odwrotnie przy zwrocie pożyczki, przy czym przedmiotem powrotnego przeniesienia własności nie muszą być te same pieniądze lub te same rzeczy zamienne, o ile mają tę samą ilość i jakość. Przeniesienie własności przedmiotu pożyczki może nastąpić w każdy przewidziany sposób. Jeśli chodzi o pieniądze może to być wypłata gotówki, przelew bankowy, a faktyczne wydanie przedmiotu pożyczki następuje z chwilą uzyskania gotówki. W ujęciu kodeksu cywilnego umowa pożyczki jest umową darmo, grzecznościową i wtedy zbliża się swym charakterem do użyczenia (art. 710 k.c.). Dopuszczalne jest uzgodnienie przedmiotu pożyczki w ratach, tzn. jej zwrot jest wymagalny z upływem terminów ustalonych dla poszczególnych rat, co miało miejsce w zobowiązaniu pomiędzy stronami. Wykonanie prawa odstąpienia od umowy następuje przez oświadczenia woli skierowane do pożyczkobiorcy, forma tego oświadczenia jest dowolna. Jeśli umowa pożyczki została zawarta na piśmie, to także formę pisemną winno mieć oświadczenie o odstąpieniu od umowy pożyczki.

Gdy upłynął termin zwrotu pożyczki wynikający z umowy lub wypowiedzenia, pożyczkobiorca zobowiązany jest do naprawienia poniesionej szkody przez dającego pożyczkę oraz do zapłaty odsetek (art. 481 k.c.), niezależnie od odsetek kapitałowych, gdy zostały one określone w umowie pożyczki. W niniejszej sprawie pożyczka udzielona została pozwanemu pod tytułem darmym, jednakże na warunkach, iż będzie on spłacał jej raty z uwzględnieniem wysokości rat , w tym składowych pożyczki hipotecznej zaciągniętej przez powodów (odsetki od pożyczki hipotecznej, opłaty za ubezpieczenie kredytu).

Powodowie ulegli żądaniu pozwu w 93 % wartości przedmiotu sporu, zatem w takiej części Sąd zasądził od pozwanego na ich rzecz solidarnie zwrot kosztów postępowania, w tym – odpowiednio- rozliczył należną opłatę od pozwu, która nie została w całości pobrana od powodów, co uczynił po myśli art. 100 k.p.c.